

Spotkanie Kolegium Dziekanów Katolickich Wydziałów Teologicznych Europy Środkowo-Wschodniej (Brenna, 16-17 maja 2003)

W dniach 16-17 maja 2003 roku w Brennej, w Ośrodku Spotkań i Formacji im. św. Jądwigi Archidiecezji Katowickiej odbyło się kolejne spotkanie Kolegium Dziekanów Katolickich Wydziałów Europy Środkowo-Wschodniej. Gospodarzem spotkania był tym razem Wydział Teologiczny Uniwersytetu Śląskiego. Spotkaniu przewodniczył ks. prof. dr hab. Jerzy Bagrowicz, dziekan Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, przewodniczący Kolegium Dziekanów Wydziałów Teologicznych w Polsce.

W pierwszym dniu obrad, po powitaniu przez ks. dziekana przewodniczącego Jerzego Bagrowicza (WT UMK) i ks. dziekana gospodarza Wincentego Myszora (WT UŚ) oraz po komunikacie ks. dziekana Stanisława Urbańskiego (WT UKSW) o wyniku wyborów do Komitetu Nauk Teologicznych PAN, główne przedłożenie wygłosił prof. dr hab. Jerzy Brzeziński, przewodniczący Sekcji Nauk Humanistycznych i Społecznych Centralnej Komisji do spraw Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych. Przedmiotem jego wystąpienia był komentarz do ogłoszonej 14 marca 2003 roku Ustawy o stopniach naukowych i tytule

naukowym oraz o stopniach i tytule naukowym w zakresie sztuki. Prelegent zwrócił głównie uwagę na nowe elementy tejże ustawy w stosunku do poprzedniej z 12 września 1990 roku. Po wystąpieniu profesora miała miejsce interesująca dyskusja, w której wyjaśniano sprawy związane z procedurą uzyskiwania stopni naukowych i tytułu naukowego. Przy okazji przypomniano listę punktowanych czasopism teologicznych w Polsce. Przedstawia się ona następująco:

LISTA „A” (6 pkt.)

ANALECTA CRACOVIENSIA	– PAT
COLLECTANEA THEOLOGICA	– UKSW
LITURGIA SACRA	– UO
ROCZNIKI TEOLOGICZNE	– KUL
VOX PATRUM	– KUL

LISTA „B” (3 pkt.)

ATENEUM KAPŁAŃSKIE	– WŁOCŁAWEK
POLONIA SACRA	– PAT
POZNAŃSKIE STUDIA TEOLOGICZNE	– UAM
ROCZNIKI TEOLOGICZNE CHAT	– CHAT
RUCH BIBLIJNY I LITURGICZNY	– PAT
STUDIA BOBOLANUM	– WARSZAWA
STUDIA OECUMENICA	– UO
STUDIA TEOLOGICZNO-HISTORYCZNE ŚLĄSKA OPOLSKIEGO	– UO
STUDIA THEOLOGICA VARSAVIENSIA	– UKSW
STUDIA WARMIŃSKIE	– UWM
ŚLĄSKIE STUDIA HISTORYCZNO TEOLOGICZNE	– UŚ
WROCŁAWSKI PRZEGLĄD TEOLOGICZNY	– PWT – WROCŁAW
ZESZYTY NAUKOWE KUL	– KUL

Pod koniec dyskusji zjawił się w ośrodku ks. arcybiskup Damian Zimoń, metropolita katowicki, który serdecznie pozdrowił przybyłych dziekanów.

Kolejnym prelegentem był ks. prof. dr hab. Remigiusz Sobański (WT UŚ), który wygłosił wykład na temat: „Wydział Teologiczny a seminarium duchowne – aspekt prawny (relacje, współpraca)”. Pierwsza część wykładu miała charakter historyczny. Prelegent przypomniał, w jakich okolicznościach historycznych powstawały pierwsze wydziały teologiczne i w jakich okolicznościach została powołana do istnienia w Kościele instytucja seminariów duchownych. Zbliżając się do czasów najnowszych, wiele uwagi poświęcił dokumentom Kościoła ogłaszającym w tej sprawie po Soborze Watykańskim II, zwłaszcza Konstytucji *Sapientia christiana*. Drugą część swego wystąpienia prelegent poświęcił

omówieniu powojennej i aktualnej sytuacji wydziałów teologicznych i seminariów duchownych w Polsce. Wspominał o różnych napięciach, jakie niekiedy mają miejsce między tymi instytucjami. Dobrze jest w każdym przypadku zawierać dobre umowy, opisywać i ustalać kompetencje. Ważne jest to, by między tymi instytucjami nie było konkurencji, ale aby miała miejsce partycypacja i współpraca.

Dopelnieniem wykładu ks. prof. Sobańskiego było wystąpienie ks. dr. Józefa Kupnego, rektora Wyższego Seminarium Duchownego w Katowicach, na temat „Wydział Teologiczny a seminarium duchowne – aspekty praktyczne współpracy”. Prelegent odwołał się w dużej mierze do doświadczeń w dziedzinie współpracy Wyższego Seminarium Duchownego Archidiecezji Katowickiej i Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego.

Po powyższych wykładach miała miejsce dyskusja, w której dzielono się doświadczeniami w tej sprawie, pochodzącymi z innych ośrodków teologicznych.

Następnym punktem programu pierwszego dnia spotkania było wystąpienie ks. prof. dr. hab. Czesława Rychlickiego, sekretarza Rady Naukowej Konferencji Episkopatu Polski. Prelegent przypomniał o najczęstszych uchybieniach popełnianych w działalności akademickiej na uczelniach państwowych, a niekiedy i na wydziałach teologicznych. Jednym z nich są autoplgiaty. Zdarzają się one wtedy, gdy rozprawa habilitacyjna nie zawiera nowego tematu badawczego, ale jest kontynuacją pracy doktorskiej. Przypomniał także o obowiązku odrębnych głosowań nad poszczególnymi recenzentami powołanymi przy doktoratach, habilitacjach i w postępowaniu o nadanie tytułu naukowego. Określił także dokumentację dotyczącą kadry nauczającej i działalności naukowej w poszczególnych wydziałach, którą należy przelać do Rady Naukowej KEP.

Drugi dzień obrad rozpoczęto Mszą św. koncelebrowaną, której przewodniczył ks. prof. dr. hab. Jerzy Bagrowicz, przewodniczący Kolegium Dziekanów. Homilię wygłosił ks. prof. dr. hab. Jacek Bolewski SJ. W czasie przedpołudniowej sesji miały miejsce dwa główne wystąpienia. Pierwsze należało do ks. prof. dr. hab. Krzysztofa Góździa, prodziekana Wydziału Teologicznego KUL. Prelegent poinformował o stanie prac przygotowawczych do Kongresu Teologów Polskich, który się odbędzie w dniach od 12 do 15 września 2004 r. na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. W programie Kongresu proponuje się cztery bloki tematyczne: I. Korzenie (teologia polska na progu XXI wieku; systematyzacja dorobku dziedzin polskiej teologii); II. Tożsamość (wkład polskiej myśli w teologię europejską; kultura, filozofia i języki polskiej teologii); III. Dialog (dialog z człowiekiem; dialog w przemianach struktur życia społecznego); IV. Perspektywy (polska teologia XXI wieku).

Drugie główne wystąpienie należało do ks. prof. dr. hab. Tomasza Węclawskiego, prodziekana Wydziału Teologicznego UAM. Prelegent przedłożył zebrany projekt nowego *ratio studiorum* na wydziałach teologicznych. Oto jego główny schemat:

I. Założenia

Jako punkt wyjścia dalszych rozważań i propozycji przyjmujemy, że:

1. Konieczna jest redukcja godzinowej objętości studiów bez utraty ich zawartości treściowej.
2. Należy bardziej niż dotąd dowartościować ćwiczenia.
3. Reforma nie może polegać ani na zwykłym usunięciu przedmiotów z programu (zazwyczaj stoją za nimi jasno określone wymagania merytoryczne), ani też na proporcjonal-

nym zmniejszeniu ilości godzin dla poszczególnych przedmiotów – bo skutkiem tego będzie albo zbytnia ogólnikowość, albo fragmentaryczność wykładu.

4. Istnieją możliwości tematycznej i metodycznej integracji poszczególnych grup przedmiotów – przede wszystkim w częściach wykładu dotyczących kwestii historycznych. Można to zrobić albo tworząc nową grupę przedmiotów „historycznych” albo tak przegrupowując i opisując obecny układ przedmiotów, żeby uzyskać redukcję materiału historycznego (uniknięcie powtórzeń, które obecnie zajmują ok. 25-30% programu).

II. Możliwości integracji treściowej i metodycznej

Blok 0: Filozofia i teologia fundamentalna – 380 godzin (w tym 120 godzin ćwiczeń)

Potrzebne są tylko stosunkowo niewielkie zmiany (m. in. wyjaśnienie relacji historii filozofii do patrologii i historii dogmatu): od roku I. do II.

Gdyby Blok I (historyczny) został opisany jako program studiów licencjackich, potrzebne byłoby rozłożenie godzin studium tego bloku na trzy lub nawet cztery lata.

Blok I: Teologia historyczna (pozytywna) – 660 godzin (w tym 180-200 godzin ćwiczeń)

Blok ten powinien obejmować następujące przedmioty z obecnego programu: Wprowadzenie do Pisma Świętego; Egzegeza i teologia biblijna; Patrologia; Dzieje dogmatu (z teologii dogmatycznej); Dzieje moralności i duchowości chrześcijańskiej (z teologii moralnej i teologii duchowości); Dzieje instytucji Kościoła oraz jego duszpasterstwa (z historii Kościoła, prawa kanonicznego, teologii pastoralnej, liturgiki, katechetyki i pedagogiki chrześcijańskiej). Być może dałoby się go ustawić tak, żeby stanowił zarazem program studiów licencjackich (z wyłączeniem filozofii, a włączeniem teologii fundamentalnej).

Powinien być wykładany w miarę możliwości chronologicznie. Możliwy układ:

– Część biblijna (całość zakresu nauk biblijnych): od roku I do IV (w ewentualnym programie licencjackim tylko do roku III)

– Część historyczno-doktrynalna (dzieje dogmatu i dzieje doktryn moralnych): od roku II do III
Część historyczno-instytucjonalna (rozwój instytucji i prawa Kościoła – w tym podstawy aktualnego prawa kodeksowego): od roku I do III

– Część historyczno-praktyczna (dzieje liturgii i praktyki sakramentalnej, dzieje katechezy i pedagogiki chrześcijańskiej, dzieje form duszpasterstwa): od roku I do III

Blok II: Pogłębiona refleksja systematyczna – 270 godzin (w tym 90 godzin ćwiczeń)

Blok ten powinien obejmować systematyczne omówienie i dyskusję kwestii doktrynalnych (w tym ekumenicznych), moralnych, teologii duchowości i prawa kanonicznego w ich współczesnym ujęciu. Powinien zostać zachowany układ przedmiotowy: teologia dogmatyczna, moralna, duchowości, prawo kanoniczne. Jednakże programy poszczególnych wykładów powinny być napisane przy założeniu znajomości przekazanej studentom uprzednio wiedzy historyczno-teologicznej.

Blok III: Pogłębiona refleksja teologiczno-praktyczna – 270 godzin (w tym 90 godzin ćwiczeń)

Podobnie jak blok poprzedni powinien obejmować wykład poszczególnych przedmiotów z programem zakładającym znajomość ich historycznego zaplecza.

Blok IV: Przygotowanie pedagogiczne – 270 godzin + 150 godzin praktyk

Zgodnie z przepisami MENiS – całość rozłożona od roku II do V. Powinno być wprowadzone do programu specjalizacyjnego.

Podsumowanie:

Zreformowany Kanon obejmowałby ok. 1560 godzin (obecnie 1920 godzin). Gdyby przyjąć około 200 godzin rocznie na specjalizację, cały program podstawowy obejmowałby łącznie ok. 2500-2600 godzin, co daje wolną przestrzeń na ok. 500-600 godzin możliwych zajęć fakultatywnych.

W ramach przedpołudniowego spotkania krótki wykład na temat „Internet jako miejsce dla teologii” wygłosił ks. redaktor Stopka. Słuchacze dowiedzieli się o ciekawych możliwościach uprawiania teologii za pomocą Internetu. W dalszym ciągu posiedzenia księża dziękani wysłuchali informacji ks. dr. Andrzeja Krzystka o pracach nad utworzeniem Wydziału Teologicznego na Uniwersytecie Szczecińskim.

W końcowej części posiedzenia wysłuchano relacji o działalności wydziałów teologicznych na Słowacji i w Czechach.

Zamykając niniejszą relację, należy skonkludować, że tego rodzaju spotkania są bardzo potrzebne. Dają one sposobność do przedyskutowania aktualnych problemów związanych z działalnością wydziałów teologicznych w Polsce i w Europie Środkowo-Wschodniej oraz stwarzają okazję do wymiany wzajemnych doświadczeń.

ks. Ignacy Dec